

Muhulane

Nr 1 (338)

Jaauar 2018 (näärükuu)

Muhu leht

TAMM

isakodu õuel aianurgas tamm tüves kahe sajandi haare võras aegade valu ja õnne kaared juured paesel maal juba külatanumal silitavad põletavad minejate tulijate taldu kui indikaator mu saarel peatu väravaposti sinkja juures vaata viinakuu tamme – uhke ja aus kui vaarema süda

Irma Järvesalu,
oktoober 2017

Esitagem kandidaate Muhu valla preemiatele

Muhu Vallavalitsus ja Muhu Vallavolikogu ootavad **1. veebruariks 2018** ettepanekuid Muhu valla 2017. a haridus-, kultuuri- ja spordipremia ning "Aasta tegu 2017" väljakuulutamiseks. Oma ettepanekud on võimalik esitada Muhu valla kantseleisse kas posti või meili teel (aadressile Vallamaja, Liiva küla, Muhu vald, Saare maakond 94701 või vald@muhu.ee).

Preemiad antakse üle Eesti Vabariigi 100. aastapäeva pidulikult aktusel.

Jääme ootama aktiivset osavõttu!

Laupäeval, **6. jaanuaril kl 18** korraldab Külasepa külaselts Koguva Vanatoal

KOLMEKUNINGAPÄEVA PEO.

Kohal Salevere taidlejad, Lõõts-moorikud, baar ja õnneloos. Pilet 3 eurot. Kõik on väga-väga OODATUD!

ISSN 1736-289X

9 771736 289007

2 x erakogu

Peretoimingud Muhu vallas 2017. aastal

Jõulu- ja aastavahetuse pidustused on peetud ja esimesed uue aasta tööpäevad seljataga. Aeg on teha kokkuvõtteid möödunud aastast ja vaadata tulevikku.

1. jaanuari 2018. a seisuga on Muhu vallas 1946 elanikku, neist 1026 meest ja 920 naist. Elanike arv võrreldes 1.1.2017. a seisuga on suurenenud rõõmustavalt 59 uue elaniku võrra. Kõige rohkem, 10 elaniku võrra kasvas Hellamaa küla elanike arv ja seal elab 1.1.2018. a seisuga 147 elanikku. Suuremõisa küla elanike arv kasvas 9 elaniku võrra, Kallaste ja Pädaste küla said mõlemad juurde 7 elanikku ja Ridasi, Külasepa ning Tamse 5 elanikku. Nõmmkülast ja Piiri külast lahkus kummastki 4 inimest. Liiva külast 2 inimest. Pooltel valda saabunud elanikel oli eelnev elukoht Tallinnas või selle lähümbruse valdades.

Eelmisel aastal sündis Muhu valda 15 last. Vördlusena 2015. a

sündis meile 14, 2016. a 12 last. Meie seast lahkus 2017. a 33 muhulast. Kõige vanemal muhulasel, auväärsele memmel, on eluaastaid 101 ja vanim mees on 94-aastane.

Aasta on käima lükatud, päevad muutuvad pikemaks ja meie kõigi

ellu tuleb rohkem valgust.

Soovin teile kõigile head tervist ning palju häid ja kordaläinud päevi uuel aastal!

Heiske Tuul

Sekretär-registripidaja

(vt ka lk 4 - elanikud külade lõikes)

Lumivalgeke oma Põialpoiste ja abilistega (loe lk 3).

Liina Luik

Karjamaa kümnevõistluse video lõi laineid

Karjamaa kümnevõistlusest Palasmaa Tüil, mille korraldas juulikuus Koit Simso, tegi seoses video valmimisega uudise 6. detsembri Postimees. Koit töötab praegu Ülenurme koolis kehalise kasvatuse õpetajana. Puhkuse ajal nuputas ta sõpradega välja veidi omamoodi alad: 60 meetri puupakkudel jook; paigalt saepuruse hüpe; kiviaia kivi heide; karjapoiss; 300 meetri võsajooks; 60 meetri kadakatõkkejooks; saarepuuseibi heide; kaikahüpe; malakavise; 1000 meetri jooksi finišiga merre. Kümme ala läbiti küll ühe päevaga, kuid video kokkupanekuga läks pool aastat. Koit loodab tänavu juulis ettevõtmist korrata.

“Südamest südamele” läks igati korda

Hea tahte algatus „Südamest südamele“, mis kogus annetusi Muhu perearstikeskusele vajaliku analüsaatori soetamiseks, läks igati korda, kinnitas 3. jaanuari Meie Maa. Koguti 1900,50 eurot. Analüsaator, millega on võimalik kiiresti määrata südamehaiguse näitajaid, kolme kuu keskmist veresuhkrut ja ägedat põletikku, maksab 1470 eurot. Tänu n.ö ülelaekunud rahale saab soetada ka vajalikke testibasisid.

Loopealsed laienevad

Suurima loopealse au kandus Muhumaale, kirjutas 23. detsembri Saarte Hääl. Loopealsete taastamistööde käigus tekib Koguva ja Igaküla vahele Saare maakonna suurim loopealne, mis ületab mõõdetelt senise suurima, Sõrves asuva Kaugatoma-Lõo alvari. Loopealsete taastamine karjatatavateks aladeks soodustab ühtlasi niidutaimestiku taastumist.

Muhu jõululaadast tegi juttu 22. detsembri Saarte Hääl.

* Liiva Raamatukogu on suletud 10. jaanuaril.

Vallavalitsuse istungitelt

6. detsember

Väljastati ehitusluba Kallaste k Liigi mü suurkaevu rajamiseks.

Väljastati kasutusluba Kapi k Männinuka mü püstitatud elamule.

Võeti vastu ja suunati avalikule väljapanekule detailplaneeringud:

- Suuremõisa Lageda mü;

- Kallaste k Kallaste sadamaala.

Otsustati korraldada lihthanke piirmäära jääv hange konsultandi leidmiseks Muhu valla üldplaneeringule.

Määriti sotsiaalhoolekande hüvitisi.

Eraldati vahendeid reservfondist.

Vaadati läbi volikogu materjalid.

11. detsember

Väljastati kasutusluba Mõega k Karjaia mü rajatud tahesõnnikuhooldale.

Väljastati ehitusluba Liiva k Konsumi mü ja Raunmäe mü veevarustuse torustiku rajamiseks kuni ehitusprojekti kohase sõlmeni V17.

Otsustati korraldada Muhu lasteaia rühmaploki ümberehituse

projekteerimistööd.

21. detsember

Määriti sotsiaalhoolekande hüvitisi.

Otsustati toetada õpilase huvitegevust (osalemist MTÜ Orissaare Sport võimlemise treeningutel).

Otsustati kehtestada Väikese väina 110 kV kaabelliini detailplaneering Muhu valla territooriumi puudutavas osas.

Väljastati projekteerimistingimused Paenase k Merineitsi mü suvemaja püstitamiseks.

Väljastati ehitusluba:

- Põitse k Vileta mü suurkaevu rajamiseks,

- Võiküla Saare mü suurkaevu rajamiseks,

- Mäla k Suguli mü elamu püstitamiseks,

- Rannaküla Lembri mü suvemaja ja saunamaja püstitamiseks.

Kinnitati Muhu lasteaia rühmaploki ümberehitamise projekteerimistööde hanke tulemused: edukaks tunnistati OÜ Asum Arhitektid pakkumus.

Volikogu 14. detsembri istungi päevakorrast:

- Simiste k Lõkitsa detailplaneeringu kehtestamine,

- Kehtestatud üldplaneeringu ülevaatamine,

- Nõusoleku andmine KOV ühiselt täidetavate ülesannete täitmiseks ja koostöökokkuleppe heakskiitmine,

- Kinnistu vabastamine hüpoteegist (Kuivastu Männiku),

- Muhu Vallavolikogu 18.12.2013. a määruse nr 3 muutmine (valla arengukava kehtivuse pikendamine a-ni 2022),

- Muhu valla 2017. a 2. lisaeelarve (ülelaekumised),

- Muhu valla 2018. a eelarve 1. lugemine,

- Informatsioonid.

Meri, mehed ja Muhu

Luule- ja muusikahuviliste kogunemisest Sams'ra kohvikusse Liival pajas 11. detsembri Meie Maa. Õhtu teemaks oli “Meri, mehed ja Muhu”. Oma tekste lugesid Irena Tarvis, Arnek Grubnik, Merily Porovart, Iti-Jantra Metsamaa, Sigrid Osa ja Krafinna. Muusikat tegi Vello Suigusaar.

D e t a i l p l a n e e r i n g u t e t e a t e d

Muhu Vallavalitsus võttis 6.12.2017. a korraldusega nr 362 vastu Suuremõisa külas asuva Lageda maaüksuse (47801:007:1020, elamumaa, 16666 m²) detailplaneeringu. Maaüksusel kehtib Muhu Vallavolikogu 27.11.2013 otsusega nr 8 kehtestatud detailplaneering, millega nähti ette maaüksuse jagamist kaheks elamukrundiks ning transpordimaa katastriüksuseks. Käesoleva planeeringu eesmärgiks on kehtiva detailplaneeringu muutmine Lageda maaüksusele planeeritud hoones- tusala suuruse ja asukoha osas. Muus osas planeeringulahendust muuta ei soovita.

Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub 2.1. – 16.1.2018. a. Ettepanekud ja vastuväited planeeringulahenduse osas palume esitada kirjalikult avaliku väljapaneku jooksul.

Muhu Vallavalitsus võttis 6.12.2017. a korraldusega nr 363 vastu Kallaste küla Kallaste sadamaala detailplaneeringu. Planeering hõlmab Kallaste-Ranna maaüksust (47801:003:0297, 4046 m², tootmismaa), osaliselt Lautri

maaüksust (47801:003:0318, 16170 m², maatulundusmaa) ja kinnistutega piirnevat rannikumerd. Planeeritava ala pindala on kokku ca 1,35 ha. Detailplaneeringu eesmärgiks on Kallaste sadama ning külaplatsi terviklahenduse väljatöötamine, sadama rekonstrueerimine, vajalike sadamaehitiste ja puhkerajatiste kavandamine. Planeeringuga määratakse ehitusõigus, kitsendused ja servituudid, lahendatakse liikluskorraldus ja tehnosüsteemid ning seatakse keskkonnatingimused.

Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub 2.1. – 2.2.2018. a ning avaliku väljapaneku tulemuste arutelu toimub 8.2.2018 kell 17.00 Muhu valla maaosakonnas. Ettepanekud ja vastuväited planeeringulahenduse osas palume esitada kirjalikult avaliku väljapaneku jooksul.

Detailplaneeringute materjalidega on avaliku väljapaneku kestel võimalik tutvuda Muhu valla maaosakonnas, aadressiga Muhu vald Liiva küla Hariduse (lasteaia ruumides) ning valla kodulehel: www.muhu.ee/Detailplaneeringud.

Nimetatud korraldustega saab tutvuda Muhu Vallavalitsuses (Liiva k, Muhu v, Saare mk) ja aadressil www.muhu.ee/Dokumendiregister.

Muhu Vallavalitsus kehtestas 21.12.2017. a korraldusega nr 376 Väikese väina 110 kV kaabelliini detailplaneeringu.

Detailplaneeringu eesmärk on Lääne-Eesti saarte elektrivarustuse töökindluse tagamiseks Väikese väina tammil oleva 110 kV õhuliinile dubleeriva kaabelliini rajamine Muhu ja Saaremaa vahele. Koos uue kaabliga paigaldatakse kiudoptiline sidekaabel. Kaabelliini alguspunkt on Muhu saarel Lõpe katastriüksusel (47801:007:0374) asuv olemasolev õhuliini mast nr 54Y ja lõpppunkt Orissaare 110/10 kV alajaam. Detailplaneeringu koostamine on vajalik, kuna sellega kavandatakse tehnovõrkude rajamist ranna ehituskeeluvööndisse. Muhu territooriumist on planeeringualasse kaasatud järgmised Linnuse külas Lõpe (47801:007:0374), Vanaelu (47801:007:0273), 10 Risti-Virtsu-Kuivastu-Kuresaare tee (47801:007:0787) ja Neo

(47801:007:0074) katastriüksused kavandatava rajatise ja kaitsevööndi ulatuses. Planeeringualasse kaasatud katastriüksuste sihtotstarbed ei muudeta ning hooneid planeeringualale ei kavandata. Paralleelselt on toimunud detailplaneeringu menetlus endises Orissaare vallas detailplaneeringu Orissaare territooriumi hõlmavas osas. Detailplaneering ei hõlma merealale paigaldatavat kaabelliini. Nimetatud korraldustega saab tutvuda Muhu Vallavalitsuses (Liiva k, Muhu v, Saare mk) ja aadressil www.muhu.ee/Dokumendiregister.

Muhu Vallavalitsus annab teada, et Liiva küla Hariduse (47801:004:0597) ja Vahe (47801:001:0624) maaüksuste detailplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste arutelu toimub 10.1.2018 kell 16.00 Muhu valla maaosakonnas (lasteaia ruumides).

Planeeringu eesmärgiks on ala arengu terviklahenduse väljatöötamine õppe-, spordi-, virgustus- ja puhkealana.

Info tel 453 0680, maa@muhu.ee

Sügisene hõbelusikapidu

Muhu vallas korraldati väikestele muhulastele ja nende vanematele 10. novembril Hõbelusikapidu. Möödunud sügisel, isadepäeva ajal kutsuti kokku lasteaia saali kaheksa kõige väiksemat muhulast oma vanematega. Pidulikkude päeva aitasid kaunistada Muhu Põhikooli lapsed. Suured tänud nende õpetajale Leena Peegelile. Lasteaia poolt tervitas lapsevanemaid juhataja Reet Hobustkoppel. Vallapoolsed õnnitlused ja kingitused andis üle vallavanem Raido Liitmäe. Iga laps sai kingitusteks nimelise hõbelusika, muhumustrilised sünnitunnistuse kaaned, raamatu, emadele lilleõis ja isadele au süüdata lapsenimega küünlal. Fotograaf Kalmer Saar tegi pere- ja ühispildid.

Juba kümme aastat toimunud traditsioonilisel peol said kõige väiksemad muhulased kingituseks kohalike käsitöomeistrite valmistatud imearmsad pisikesed Muhu pätid. Tüdrukutele õrnade roosidega ja poistele mehiste põllulilledega. Pättidega oli kaasas väike kaardike tekstiga "Pehmet astumist Sulle, väike muhulane, saare kivisel pinnal". Väikestele päevakangelastele meisterdasid pätid neli nobedat Muhu

Anette Äkke, Diana Maria Mereäär, Maru Harley Saar, Victoria Maandi, Simon Saartok, Cris William Tänav vanematega, Oliver - Holger Tammor emaga. Puudus Lennart Vind.

Kalmer Saar

noorikut: Piret Lember, Triinu Traumann, Alliki Oidekivi ja Tiiu Tuust, kes on ka selle mõtte algataja.

Päev lõppes ühises kohvilauas peotorti ja titeputru süües, mille söömine pidaivat jõudu ja

jaksu tooma nii lapsele kui emale ja isegi isale. Maitsva pudru eest tänud kooli kokkadele ja peotordi eest tänud Maarja Kumpasele.

Aitäh kõigile abilistele!

Ilusat alanud aastat soovides, **Anneli Tamm**

Jõulukuu ja näärikuu Muhu Muuseumis

Head ja paremat alanud aastat! Üks aasta on taas jäänud selja taha. Muuseumile oli see tore ja edukas aasta. Läbi sai viidud mitmeid vahvaid üritusi; augusti alguses toimunud „Muhu ringmängide päe ja Muhu mõlk 2017“ ürituse salvestasime ja novembris valmis selle kohta ka plaat.

Aasta viimasel kuul õnnestus meil koostöös Muhu valla kultuuri- töötajate ja Ida-Saaremaa valdade kultuuritöötajatega peale mitmeid koosolekuid läbi viia „Põialpoistema- ma“. Mõtted seda teha olid peas juba tegelikult eelmisel aastal. Teoks sai see tänu headele ja toredatele abilistele ning võrratutele lastele ja nende vanematele. Põialpoistema- maast sai üks väga tore aastat lõpetav üritus.

16. detsembril oli muuseum Muhu laadal oma moosi ja suvel salvestatud plaadiga. Kel jäi laadal moos ja plaat ostmata, siis muu- seumist on võimalik veel mõlemat saada.

18. detsembril rääkisime lasteaia lastega jõulude teemal, vaatasime pilte ja vanu kuusekaunistamise ehteid.

Ida-Saaremaa lapsed Põialpoistemaal.

Liina Luik

Uus aasta toob meile kohe ka grupi Venemaalt, kes soovivad tutvuda Eesti jõulukommetega.

Näärikuul töötame rohkem majasiseselt ja koostame juubeli- aasta ürituste kava.

Muhu Muuseumis vaadatavad näitused: Välja I korruse fuajees „Lase minu lambad laialt käia“, II korruse fuajees näitus „Muhu lapsed 20. sajandil“, II korrusel püsinäitus „Muhu tekstiil“, Too-

mal: Kirjanik Juhan Smuuli sünni- kodu vanade hoonete ja taluvaraga, all keldris näitus „Meremeeste kirjad“, Tooma talu rehalses Ivo Kõvamehe näitus „Ennenuti“.

Ootame teid endale külla T-L kella 10-17. Kohvi ja väikeses valikus suveniire saab soetada endale muuseumi kontorihoonest Väljal.

Tervitustega,

Meelis ja Siret
muuseumist

Uus Liiva Konsum kerkib silme all

Liiva uus kauplus sai 12. detsembril nurgakivi, mille ajakapslisse läks ka detsembri vallaleht Muhulane. Sündmust kajastas 13. detsembri Saarte Hää. Uue Liiva kaupluse müügisaal suureneb 640 ruutmeetrit 800 ruutmeetriks. Kauplusele lisaks tuleb sinna apteek, ühte rentnikku otsitakse juurde. Uus kauplus loodetakse avada maikuus.

Üügu pank on erakätes

Muhu põhjarannikul keedetakse kohvi Üügu allikaveest, kinnitas 14. detsembri Saarte Hää.

Silmaallika vesi on kõrval- maitseta ega tekita katlakivi nagu kõrge rauasisaldusega kaevuvee lähikonnas. Viimastel aastatel võsast puhtaks raiutud Üügu panga omaniku Andres Kindeli sõnul tuleb turistide meelispaiga korrahoidmiseks aeg-ajalt ka politsei appi kut- suda. Inimesed ei tule üldjuhul selle peale, et pangapealne võib kuuluda erakätes: Üügu panga teine nimi on Anduvälja pank. Üügut võetakse paraku kui riigi- maad ja kaitseala.

Teadusuudiseid vingetest "Tamse valla" tüdrikutest

Üliõpilaste teadustööde 2017. a konkursi preemiasaajate ja tunnustuse pälvijate hulgas on "Tamse valla" tüdrikud esindatud tähelepanuväärse tihedusega.

Hanna Vahter Rannaküla Väljalt (Veilt) - **3. preemia** bio- ja keskkonnateaduste valdkonna bakalaureusetööde seas (TÜ konkursitöö „Lämmastik-inhibiitorite mõju lämmastiku lendumisele ja leostumisele põllumajandusmaal” eest); **Mariliis Vaht** Rannaküla Viherpuult on ära märgitud teadustöö juhendajana tervise-uuringute valdkonnas (Maarika Traati konkursitöö „Dopamiini transporteri genotüübi ja lapsepõlve peresuhete kvaliteedi mõju depressiooni avaldumisele longituudse uuringu põhjal” juhendamise eest); **Kadri Tüür** Tamse Sarapuult pälvis ühiskonnateaduste ja kultuuri valdkonnas doktoriõppe **1. preemia** TÜ konkursitööga „Looduskujutuse semiootika: looduskirjanduse näitel” eest.

Peale kõige muu ilmus mullu veel mahukas teadusraamat - Ernst Mayri „Bioloogilise mõtte areng”, mida aitas tõlkida **Kristiina Vind** (Tüür; Tamse Sarapuu). Palju õnne kõigile!

Eesti kirjanike ütlemissi

Juhan Smuul mõtiskleb:

Teate, Muhumaa on imeline!
Väiksest väinast võib suuregi kala saada.
Mida arvata monoloogist? Hingesõnum!
Olen kuulnud, kuidas kadakad naeravad.
Tühjalpaljas naeruväärsus on suur eksitaja.

Aadu Hindi ütlemissi:

Jah, vahel taon nalju nagu naelu seina.
Tõsisel tööl olgu omad pöidla-hoidjad.
„Võib-olla” on imelik sõnapaar.
Sobib rohkem kõhklejatele.
Ainult laisk magab kaela kangeks.
Millest elu koos seisab? Ühest sõnast: armastus!
Eesti mees on liiga vähe sõnn...
Tähtis on see, mida igäiks tähtsaks peab. Ja igalühel on oma mõõt.

Mida sõnas **Aira Kaal**?

Kodunurga laastud on minu siirad hetked.
Väinasilla pöörupelt ma voatan tagatsi...
Iga reisu siht olgu silme ees selge!
Maailm põeb ... vähktõbe.
Elul ei pea olema moosi maitse!

Kus põrgu, seal katel.
Tõel võib olla põhi all, kuid seinad puuduvad.
Valge paberi võlu – püüda sõnu...
Nägin tuld öises aknas – mure istus voodiserval.

Leidsin oma päeviku lehekülgedelt, et olen kirja pannud vestlustes nende kirjanikega nende ütlemissi.
Praegugi pakub see huvi, sest need on olnud kultuuri-loolised hetked. Ja mingil määral need iseloomustavad ütlejaid.

Mul on ju ajakirjanikuelus olnud paljudega huvitavaid kohtumisi. Jüri Tuulikuga sain sõbrakski ja istusime tema elu viimastel aastatel tihti Kuresaases Kessu kohvikus ikka ühes ja samas lauas. Ning nüüd olen selle laua ristinud Jüri Tuuliku lauaks.

Üks tore õhtupoolik oli Juhan Smuuliga, kui ta käis Tartus. Muhus aga kohtusin temaga siis, kui ta vahel Piiri poes käis.

Kogusin teadlikult kõigi ütlemissi ja kandsin päevikusse. Need on kogunenud aastate jooksul.

Enda Naaber

Ingel Tael mõtiskleb:

Meri, külavaheteed, linnupesa sarnane – see on Sõrvemaa.
Tähtis on olla KOHAL!
Lähedus ei ole midagi muud kui hingeseisund.
Mõnel ööl on üheksa tütar...
Mulle meeldib üminal laulda!
Mõnikord on hommikud vanad ja võõrad.
Kaksipidi mõtlemine annab kolmandagi võimaluse.
Vigu teevad kõik, vigu parandavad vähesed.
Mis merest tõusnud, see südamele kallis.

Jüri Tuulik ütleb:

Meri ei ole kunagi mädanemine.
Las külakoerad hauguvad, mina kõnnin edasi.
Laenasin hobusele vikerkaarelooga...
Mõned mõtted ei ole kullakarva.
Päikesekiir sütitab ja sütitab.
Elu pole koorem, elu on nagu hobune, kes koormat veab.
Mõistuse varaaidas omad kirkad hommikud.
Varjud tumenevad seal, kus valgus kirkastub.
Rõõmsa kohtumiseni ... teispooluses!

Kirja pannud **Enda Naaber**

Muhu valla elanikud külade lõikes seisuga 1.1.2018

Aljava 8	Piiri 38
Hellamaa 147	Pädeste 56
Igaküla 13	Päelda 34
Kallaste 99	Pärase 20
Kantsi 21	Põitse 42
Kapi 28	Raagma 2
Kesse 6	Rannaküla 18
Koguva 44	Raugi 12
Kuivastu 65	Rebaski 7
Külasema 31	Ridasi 37
Laheküla 20	Rinsi 18
Lalli 14	Rootsivere 42
Leeskopa 21	Rässa 24
Lehtmetša 37	Simisti 31
Lepiku 21	Soonda 28
Levalõpme 30	Suuremõisa 56
Liiva 176	Tamse 27
Linnuse 93	Tupenurme 21
Lõetsa 81	Tusti 8
Mõega 25	Vahtraste 29
Mõisaküla 21	Vanamõisa 40
Mäla 36	Viira 59
Nautse 24	Võiküla 14
Nurme 16	Võlla 37
Nõmmküla 90	Muhu valla
Oina 7	täpsusega isikud 3
Paenase 44	
Pallasmaa 25	KOKKU 1946

Proteeside hüvitist saab üksnes haigekassa partnerite juures

Alates 1. jaanuarist 2018 saab hammaste proteeside hüvitist kasutada ainult nende proteesitegijate juures, kes on sõlminud haigekassaga vastava lepingu. Seoses muudatusega saab **möödunud aasta proteesiarveid haigekassale esitada ainult kuni 31. jaanuarini 2018**. Pärast 31. jaanuarit esitatud arved enam tasumisele ei kuulu.

Tänu uue aasta algusest jõustuvale muudatusele hakkab kõigi haigekassa partnerite juures üle Eesti kehtima hammaste proteesidele sama hind.

Proteesidega seotud aega kinni pannes tasub arstilt kindlasti üle küsida, kas tal on haigekassaga leping. Võimalusel tasuks proteeside aja broneerimisega veidi oodata, teha seda jaanuaris või veebruaris. Nii võib vastuvõtule minnes kindel olla, et saab ka hüvitist kasutada. Vastasel juhul peab inimene tasuma kogu summa ise.

Ükski kehtiv hüvitise summa või jääk ei lähe kaduma.

Alates jaanuari algusest arvestatakse soodustuse summa alati kohe maha hambaarsti juures maksmise hetkel. Enam ei saa inimene esitada avaldust tagantjärele haigekassale, sest kogu arveldus hakkab toimuma otse proteesitegija ja haigekassa vahel.

Proteeside eest on **õigus hüvitist saada** järgmistel ravikindlustatud inimestel:

- töövõimetuspensionärid;
- vanaduspensionärid;
- osalise või puuduva töövõimega inimesed;
- üle 63-aastased ravikindlustatud eakad.

Millal täitub kolm aastat ja saab uuesti taotleda hambaproteeside hüvitist?

Kui eakale pole varem hambaprotee valmistatud, algab kolmeaastane periood 260 euro kasutamiseks kuupäevast, kui hüvitist esimest korda tarvitati. Uuesti tekib

hüvitise taotlemise õigus, kui sellest kuupäevast on möödunud kolm aastat ning inimene pöördub proteeside parandamiseks või uute tellimiseks hambaarsti juurde.

Hüvitise summast kasutamata jäänud osa järgmisel perioodil edasi ei kandu.

Kui kindlustatu ei tea täpselt, kui kaua eelmiste proteeside valmistamisest möödas on, soovime seda täpsustada proteeside valmistajaga või uurida haigekassast enne hambaarsti juurde minemist. Seda saab kontrollida ka riigiportaalist www.eesti.ee „Hambaravi- ja proteesiteenuste info” kaudu või saates allkirjastatud küsimuse haigekassasse postiga, e-postiga või külastades meie klienditeenindust.

Vt www.haigekassa.ee/hambaravi,
klienditelefon 669 6630
(E-R 8.30-16.30).

Korraldatud jäätmeveost 2018. aastal

1. veebruaril algab Muhu vallas uus korraldatud jäätmeveo periood. Muhus on korraldatud jäätmeveoga hõlmatud ainult segaolmejäätmed, st sortimata olmeprügi.

Muhu, Laimjala, Leisi, Orissaare, Põide ja Valjala valdade poolt läbi viidud ühise riigihanke tulemusena teostab järgneval kahel aastal korraldatud jäätmevedu jätkuvalt Ragn-Sells AS.

Kohalik omavalitsus võib teatud juhtudel jätta jäätmeveo korraldamata haldusterritooriumi hajasustusega osades, kus jäätmetekitajaid on vähe, nad paiknevad hajutatult ning jäätmekogused on väikesed. Muhu vallas on ainuke selline piirkond Kesselaid. Samas on korraldatud jäätmeveo üheks suureks plussiks see, et teenuse hind on ühesugune kõikjal piirkonnas, ka keskustest kaugel asuvates ja hõredalt asustatud paikades, kus jäätmevedaja turuloogika seisukohast lähtuvalt soodsa hinnaga teenust pakkuda ei soovi.

Jäätmehoolduseeskirja alusel on korraldatud jäätmeveoga automaatselt liitunud kõik veopiirkonna elanikud ning seal tegutsevad ettevõtted. Erandiks on jäätmeluba või kompleksluba omavad ettevõtted ning omavalitsuse poolt teatud tähtjaks korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastatud isikud. Sisuliselt on korraldatud jäätmeveoga liitumine kinnistupõhine, st jäätmevaldajaks on omanik/kasutaja või näiteks korteriühistu. Jäätmevaldajal on soovituslik sõlmida jäätmevedajaga kirjalik jäätmeveoleping, et vältida hilisemaid pretensioone veotingimuste osas. Juba olemasolevad lepingud kehtivad edasi, jäätmevedaja saadab kõigi sõlmitud lepingute juurde lepingu lisa uue jäätmeveoperioodi kohta. Uued lepingud saadetakse jäätmevedaja poolt nendele isikutele, kes pole varem korraldatud jäätmeveoga sisuliselt liitunud, kuid on elu- või tegevuskohajärgselt kohustatud seda tegema. Lepingu sõlmimata jätmisega ei ole võimalik korraldatud jäätmeveo teenusest loobuda, sest vedajal on õigus sellest hoolimata teostada korraldatud jäätmevedu miinimumtingimuste alusel ja esitada jäätmevaldajale vastava teenuse eest arveid.

Erandiks lepingute sõlmimise osas on nn külakonteinerite ehk ühiskasutuses jäätmemahutite süsteem, kus üht konteinerit

kasutab omavahelise kokkuleppe alusel mitu jäätmevaldajat, sel juhul peab ühel konteineri kasutajatest olema sõlmitud jäätmevedajaga leping konteineri tühendamiseks. **Sealjuures peab lepingu sõlmind isik esitama vallavalitsusele nimekirja elanikest, kes on sõlminud kokkuleppe ühiskonteineri kasutamiseks**, et vallavalitsusel oleks võimalik kindlaks teha, et nad on korraldatud jäätmeveo süsteemiga hõlmatud. Ühiskonteineri kasutamise kaudu on hea võimalus liituda korraldatud jäätmeveoga nende kinnistute kasutajatel, kus pole ruumi individuaalse jäätmemahuti paigaldamiseks, juurdepääsuteed ei taga jäätmeveokile aastaringset ligipääsu või kus on jäätmetekite ka miinimummahu jäätmeveoteenuse tarbimiseks liiga väike.

Kui vallavalitsus on veendunud (sh kohapeal kontrollinud), et **kinnistul ei elata või kinnistut ei kasutata, võib ta jäätmevaldaja erandkorras vabastada tema taotluse alusel teatud tähtjaks korraldatud jäätmeveoga liitumisest**. Ühtki muud võimalust jäätmeveo kohaliku omavalitsusele kellelegi korraldatud jäätmeveo kohustuse osas erandi tegemiseks ei anna. Vabastus võib olla kas aastaringne või hooajaline (suvilate ja muude hooajaliselt kasutatavad hoonete puhul).

Kasutatava jäätmemahuti maht peab ühepereelamu puhul olema vähemalt 80 liitrit, korterelamu puhul olema vähemalt 50 liitrit korteri kohta, kuid minimaalse mahuga 140 liitrit korterelamu kohta. Juhul, kui korterelamu puhul on segaolmejäätmete teke tavapärasest väiksem, saab vallavalitsuselt taotleda erandkorras väiksema jäätmemahuti kasutamist. Ettevõtetel on jäätmemahuti minimaalne maht 80 liitrit kinnistu kohta.

Seega tuleks võtta kohaliku omavalitsusega ühendust, kui:

- * antud aadressil puudub elu- või äritegevus ja soovite saada vabastust korraldatud jäätmeveost;

- * antud aadressil asub suvila või muu hooajaliselt kasutatav hoone, mistõttu soovite hooajalist vabastust korraldatud jäätmeveost;

- * soovite kasutada ühiskonteinerit mitme elamu peale;

- * korterelamus tekib tavapärasest vähem jäätmeid ja soovite erandkorras kasutada nõuetest

vähemast jäätmemahutit.

Jäätmemahutit tuleb tühendada sagedusega vähemalt üks kord 12 nädala jooksul. Vedaja peab teostama kliendi soovi korral jäätmemahuti graafikujärgset tühendamist tihedusega vähemalt üks kord 14 päeva jooksul sõltumata asukohast, samuti teostama tellitud graafikuvälise lisatühjenduse 14 päeva jooksul alates vastava tellimuse saamisest. Kliendi poolt tellitud graafikuvälise lisatühjenduste eest tasutakse vastavalt üldisele hinnakirjale, lisatühjenduste eest ei tohi vedaja võtta lisatasu.

Võrreldes eelmise perioodiga, on muutunud korraldatud jäätmeveo teenustasud (konteineri ühekordse tühjenduse hind). Järgnevalt on toodud alates veebruarist 2018 kehtiv teenustasu suurust sõltuvalt kasutatava konteineri mahust.

Konteineri maht, liitrit		Teenustasu koos käibemaksuga, eurod
80	-	2,86
140	-	3,28
240	-	5,14
600	-	8,28
800	-	11,71
1500	-	21,13
2500	-	39,98
3500	-	55,69
4500	-	72,54

Ülalpool nimetatud mahuga jäätmemahutite puhul, mida on võimalik mehhaaniliselt jäätmeveokisse tühendada või käitluskohta toimetada, arvestatakse teenustasu mahult lähima standardse jäätmemahuti teenustasu järgi. Konteineri täitumise määrt teenustasu ei mõjuta.

Oluline on silmas pidada, et korraldatud jäätmeveo teenustasu sisaldab tasu ainult jäätmemahuti tühendamise, jäätmete transpordi ning edasise käitlemise ning nende toimingutega vältimatult kaasnevate tegevuste eest. **Teenustasule lisandub tasu kliendi poolt tellitud vabatahtlike lisateenuste eest, mille hulka kuulub ka jäätmemahuti rentimine.**

Vabatahtlike lisateenuste hinnakirja korraldatud jäätmevedu puudutavad õigusaktid ei reguleeri, samuti ei seata korraldatud jäätmeveo raames piiranguid konteineri renditeenuse osutaja valikule.

Jäätmevaldaja võib kasutada isiklikku jäätmemahutit või rentida jäätmekonteinerit mistahes seda teenust pakkuvalt ettevõtjalt, kes ei pea tingimata olema jäätmekäitleja. Teadaolevalt tegelevad piirkonnas jäätmemahutite väljarentimise ja müügi Ragn-Sells AS ja OÜ Prügimees. Väiksemaid, plastist konteinerid müüakse ka ehituspoodides.

Vedajal on õigus rakendada tühisõidutasu, mis on võrdne 80-liitrise jäätmemahuti teenustasuga, kui jäätmemahuti tühendamise pole jäätmevaldajast olenevatel põhjustel võimalik (nt vedaja ei pääse mahutile ligi, sinna on pandud sobimatud, näiteks ohtlikke jäätmeid, mahuti on tühi või jäätmemahuti pole kokkulepitud kohas ja **need tingimused on tõendatavad (foto või videosalvestisega ja kellaaajaliselt) ning nimetatud tõendusmaterjal on jäätmevaldajale esitatud**. Tühisõidutasu ei rakendata juhul, kui juurdepääs jäätmemahutile on takistatud erandlike ilmastikuolude tõttu. **NB!** Mahasadanud lund ei loeta iseenesest erandlikuks ilmastikuoluks ka mitte käesoleval talvel. Jäätmevaldaja peab hoidma jäätmemahuti juurdepääsuteed ning vahetu ümbruse korras ka lumelükkamise mõistes.

Korraldatud jäätmeveo kohta saab lähemalt lugeda Muhu ja Ida-Saaremaa ühisest jäätmehoolduseeskirjast ja valla koduleheküljelt aadressil www.muhu.ee/Jaamehooldus. Jäätmekäitlusega seotud küsimuste osas tuleks võtta ühendust Muhu valla keskkonnaspetsialistiga tel. 453 0681 või e-posti aadressil keskkond@muhi.ee

Maasi jäätmejaama info tel. 53 264 525 või e-post jaamehooldus@hotmail.com

Tambet Tamm

Maasi Jäätmehoolduse OÜ juhataja
tel. 53 480 250

Maasi Jäätmehoolduse OÜ on Laimjala, Leisi, Muhu, Orissaare, Põide ja Valjala valdade poolt jäätmehoolduse korraldamiseks asutatud ühissettevõtte.

* Pakume **puulõhkumiste** teenust halumasina, samas **müüa küttepuid**. Tel. 5340 8138 Rein

Kohalikud valimised Hellamaal 1921. aastal

Eda Maripuu, Muhi Muuseum

Eelmisesse valimisteemalisse artiklisse (vt 2017 novembrikuu Muhulane) olid sisse lipsanud mõned vead. Feodor Vapper on küll Külasema Leemeti juurtega, aga sündinud siiski juba Külasema Saadul. Segadus Madis Madise poeg Seuri ja Madis Madise poeg Pallase kandideerimisega paistab olevat ühenduses mingite (kallutatud?) jõududega, sest vastupidiselt eelmises artiklis kirjutatule oli Pallase nime peale kleebitud nimi Seur, mitte vastupidi. Ka see, kas Maksim Seur ehk Kallaste Kõrgemäe Madis oli 1921. aasta valimistel asjasse segatud, dokumentidest ei selgu. Esimesed kaks aga kandideerisid esialgu kindlasti mõlemad. Madis Pallas sai ka piisavalt hääli, et saada nn kandidaadiks ehk tagavameheks. Suur tänu Ülo Rehepapile, kes nendele seikadele tähelepanu juhtis.

Valimiste kohta on säilinud dokumentatsioon Riigiarhiivi Saare Maavalitsuse fondis. Muhi - Suure valla andmed, mille põhjal eelmine artikkel sai kirjutatud, on pärit säilikutest ERA.2013.1.243 ja ERA.2013.1.449. Käesoleva artikli andmed on säilikutest ERA.2013.1.233 ja ERA.2013.1.394

Enne valimiste juurde asumist võiks siinkohal võrrelda Muhi Suurvalda ja Hellamaa valda üldiselt. Kuigi Suures vallas oli rahvast rohkem, asusid kõik kirikud 1921. aastal Hellamaa valla territooriumil ja Rinsi kirik läks Suurvalda koosseisu alles 1925. aastal. See olukord oli tekkinud seetõttu, et kunagised väikesed mõisavallad Võlla, Kuivastu, Pädaste, Kantsi, Kirikumõisa ja Rinsi - Kapi vald olid ühinenud Hellamaa vallaga. Suuremõisaga ühinesid Tamse, Nurme ja Koguva vald.

Hellamaa valla valimised toimusid 1921. aastal mõnevõrra teisiti kui Muhi Suures vallas.

Valla nõukogu ehk volikogu liikmeid oli eelmises nõukogus 23. 1921. aastal valiti aga 21 nõukogu liiget.

Valimised toimusid samal ajal kui Suures vallas, aga sellega ka sarnasused piirdusid. Kui Muhi Suurvaldas oli kandidaatidel kolm nimekirja, siis Hellamaal oli neid 13. Numeratsioonil oli viga, seetõttu puudub 9. nimekiri.

1. Hellamaa¹

I ja II küla väikemaapidajate

nimekiri

2. Kuivastu mõisa osaiühisuse² nimekiri

3. Lõetsa küla maaga meeste nimekiri

4. Päelda küla nimekiri

5. Mõegaküla talumeeste nimekiri

6. Võlla mõisa maaharijate osaiühisuse nimekiri

7. Võlla küla talupidajate nimekiri

8. Tusti küla põllumeeste nimekiri

9. Nimekiri 9 puudub

10. Simiste³, Oina ja Raagma küla maapidajate nimekiri

11. Pädaste⁴ mõisa maaharijate osaiühisuse nimekiri

12. Levalõpma nimekiri

13. Sotsiaaldemokraatlike tööliste, maatameeste, väikemaapidajate ja rentnike ühine nimekiri

14. Väikemaapidajate ja maata kodanike nimekiri.

Valimisjaoskonnad olid Hellamaa vallamajas, Kuivastus (kus täpselt, ei ole kirjas), Liiva koolimajas, kus oli ka Suurvalda valimisjaoskond, ja Lõetsa koolimajas.

Hellamaa vallamajas olid komisjoni esimees Madis Kolk, liikmed Timofei Vahter, Johann Grünthal ja Aleksei Küng.

Liiva koolimajas oli komisjoni esimees Mihail Timofei poeg Pere, Jaan Madise poeg Prii, Madis Madise poeg Raunmägi, sekretär Liiva koolijuhataja ja köster Andres Vana.

Lõetsas oli komisjoni esimees Mihail Kesipaik, liikmed Mihail Mihaili poeg Pere ja Andrei Kipper, sekretäriks Georg Vilt.

Hellamaal oli valijaid 1643, st mõnevõrra vähem kui Suures vallas. Valimas käis neist 378 ehk 23%, mis on samuti vähem kui Muhi-Suure vallas. Naisi, keda oli valjate nimekirjas rohkem kui mehi, käis ka Hellamaal vähem valimas kui mehi.

Kuivastus käis 415-st nimekirja kantud inimesest valimas 99, Hellamaal 503-st 138, Liival 467-st 73 ja Lõetsas 258-st 68 inimest.

1921 valiti valla volikogusse ehk nõukogusse, nagu siis seda nimetati, 21 liiget – s.o 2 vähem kui eelmises nõukogus ja Suures vallas.

1. Aleksander Georgi poeg Sõrm (27)⁵ Hellamaalt, Hellamaa I ja II

² Osaiühisuse moodustasid mõisast maad saanud pered

³ Säilikus Simmisti

⁴ Säilikus Pedaste

⁵ Sulgudes vanus

küla väikemaapidajate nimekiri

2. Andrei Andrei poeg Hobukak (58) Kuivastust, Kuivastu mõisa osaiühisuse nimekiri

3. Georg Mihaili poeg Äkke (54) Kuivastust, Kuivastu mõisa osaiühisuse nimekiri

4. Ivan Timofei poeg Nikkel (46) Kuivastust, Kuivastu mõisa osaiühisuse nimekiri

5. Mihail Mihaili poeg Pere (28) Lõetsast, Lõetsa küla maaga meeste nimekiri

6. Georg Mihaili poeg Looris (57) Lõetsast, Lõetsa küla maaga meeste nimekiri

7. Timofei Aleksei poeg Pere (39) Mõegakülalt, Mõegaküla talumeeste nimekiri

8. Mihail Georgi poeg Maltis (32) Võlla mõisast, Võlla mõisa maaharijate osaiühisuse nimekiri

9. Aleksei Georgi poeg Vaske (63) Võlla külast, Võlla küla talupidajate nimekiri

10. Vladimir Aleksei poeg Palasma (23) Simiste, Oina ja Raagma küla maapidajate nimekiri

11. Ivan Georgi poeg Heinat (28) Simiste külast, Simiste, Oina ja Raagma külade maapidajate nimekiri

12. Ivan Mihaili poeg Jürisson (43) Pädaste külast, Pädaste mõisa maaharijate osaiühisuse nimekiri

13. Georgi Timofei poeg Vilt (29) Lõetsast, Sotsiaaldemokraatlike tööliste, maatameeste, väikemaapidajate ja rentnike ühine nimekiri

14. Vassili Peetri poeg Teiss⁶ (30) Sotsiaaldemokraatlike tööliste, maatameeste, väikemaapidajate ja rentnike ühine nimekiri

15. Madis Tõnu poeg Kolk (52) Hellamaalt, Väikemaapidajate ja maata kodanike nimekiri

16. Vassili Mihaili poeg Paist (40) Päelda külast, Päelda küla nimekiri

17. Dionisi Mihaili poeg Saksakulm (63) Tusti külast, Tusti küla põllumeeste nimekiri

18. Timofei Mihaili poeg Vahter (45) Hellamaa külast, Väikemaapidajate ja maata kodanike nimekiri

19. Timofei Matvei poeg Väli (39) Mõegakülalt, Mõegaküla talumeeste nimekiri

Maakonna valimiskomisjoni protesti tagajärjel sai tema asemel siiski Ivan Georgi poeg Luht (49) Kuivastust, Kuivastu mõisa osaiühisuse nimekirjast

20. Mihkel Andrusse poeg Saa-

⁶ Selles nimekirjas järjekindlat Teis ühe s-ga

remäel (26) Levalõpma külast, Levalõpma nimekiri

21. Andrei Matvei poeg Vahter (29) Võlla külast, Võlla küla talupidajate nimekiri.

Kõige rohkem hääli – 61 – sai Kuivastu mõisa osaiühisuse nimekiri. Lõetsa küla maaga meeste ehk peremeeste nimekirjast osutusid kõik kandidaadid valituks ja oleks sisse saanud veel kolmaski, aga kuna nimekirjas oli ainult kaks, siis oleks võinud järgmise liikme võtta Päelda nimekirjast. Kuna ka selle nimekirja ainus kandidaat oli sisse saanud, siis võeti järgmine liige Timofei Väli Mõegaküla talumeeste ehk peremeeste nimekirjast, kelle valimine maakonna valimiskomisjoni poolt tühistati. Seega sai kõikidest nimekirjadest vähemalt üks inimene volikogusse.

Valitute keskmine vanus oli täpselt 42 aastat – seega üle viie aasta rohkem kui Muhi Suurvaldas ja 30-aastased või alla selle olid 8 meest. Kõige vanemad valitud olid ühendatud Hellamaa valla esimene vallavanem Dionisi Saksakulm ja Aleksei Vaske Võlla Mihklilt.

Vallavanemaks valiti Mihail Maltis, abiks Timofei Pere ja sekretäriks Aleksei Küng. Valiti ka kolm revisjonikomisjoni liiget ja 6 kooli hoolekogu liiget.

Lisaks oli veel nn kandidaatide nimekiri, kust vajadusel sai kohe võtta asendusliikme ja kuhu olid reastatud kõik ülejäänud kandideerinud mehed. Nii võib öelda, et 1920. aastatel oli 3496-st Muhi hääleõiguslikust kodanikust Muhi asjade üle otsustamisega ja valitsemisega otseselt seotud vähemalt 1,3 %. Kuna mehi oli vähem, aga naisi ei olnud kandideerimas ühtegi, siis täisealistest meestest oli Muhi valitsemisega seotud vähemalt 3 %. Kui aga arvestada, et ka nn tagavameestest teatud osa ikkagi mingil perioodil valla nõukogusse kuulus ja valla ametitesse kuulusid ka need, kes nõukogusse ei kuulunud, siis oli see protsent suurem.

Muuhulgas võib siin märkida, et järgmised valimised Hellamaal 1923. aasta lõpus tühistati ja tuli korraldada kordusvalimised 1924. aastal, kuna Võlla asunike nimekirjade allkirjadega ei olnud kõik korras. Nendel valimistel oli Hellamaal kandideerimas lausa 21 nimekirja.

¹ Säilikus Hellama

Lasteaialastele tehti üllatuseks jõulumaja.

Reet Hobustkoppel

Hardo Aasmäe (1951-2014)
tõdemusi

- Põllumajanduse igavikuline mõte oma toid. Mujalt hangitavad põllumajandussaadused seavad keerulistel aegadel riigi ja rahva ohtlikku sõltuvusse laias maailmas toimuvast. / 1999

- ... sajandialguse keigarlike kadakaslaste ja pajuvenelaste järel on meie ühiskonda [20.] sajandi lõpuks sigenud salamahti sama pentsikud võsainglased. / 1999

- Iseloomulikuks on muutunud olemoodi reformide kultus. Iga muudatus nimetatakse reformiks. Reforme tuleb teha lakkamatult. Mida valulikumad need ühiskonnale on, seda suuremat naudingut pakuvad tegijale. Tahtmatult meenub Lev Trotski oma "permanentse revolutsiooni" teooriaga ja nahktagides komissaridest kambajõmmidega. / 2000

Soovid osta - müüa kinnisvara või vajad häva nõu?

Võta ühendust: **Lauri Kolk**

Tel: +372 5191 2950,

lauri@adrem.ee

www.adrem.ee

Kõige ülevaatlikum info Muhumaa kinnisvarast! Adrem Kinnisvara tegutseb Saare maakonna kinnisvaraga juba aastast 2002!

"Sõbrad, ärgakem! Sest tegelikuses käib meie metsades ja looduses hoopis teistsugune tegevus ning Jüside ja Mikitate asemel kõnelevad kirved ja kopad. Aga me oma pime-das usus ei märka seda. Me ei märka, et kuni vidistame omavahel nagu linnukesed puuvõras, on meie pesapuuni, meie laulu puuni sisse sõidetud sügavad poriroopad ja harvester on juba paljastanud saetera." (Toomas Kiho. - Postimees, 3. jaanuar 2018)

Metsaühistu tagab jätkusuutliku metsamajandamise

Ühinenud Metsaomanikud MTÜ on alates 2017. a aprillist FSC® C135147 metsamajandamise ja tarneahela grupisertifikaadi omanik. Tegemist on rahvusvahelise sertifikaadiga, mis näitab, et metsaomanik majandab oma metsa vastutustundlikult.

Grupisertifikaadi liikmete tegevus peab olema vastavuses kõikide sertifikaadi printsiipide ja indikaatoritega. Väga oluliselt kohal on kohaliku kogukonna õigused ja nende ressursside kaitse. FSC® grupisertifikaadiga liitunud järgivad muuhulgas järgmisi punkte:

* Metsaomanik ei tee piiranguid igapäevase realiseerimiseks.

* Metsaomanik peab piirangute tegemisel neid põhjendama ja kirjeldama.

* Metsaomanik peab austama kohalike kogukondade seaduslikke, tavaõiguslikke või traditsioonilisi õigusi metsaressursside kasutuseks.

* Kvalifitseeritud kohalikele elanikele peab pakkuma võimalust osaleda eelistatud viisil metsamajandaja tegevuses seoses tööhõive ja alltöövõtu-ga. Metsamajandaja suunab tähelepanu kohaliku tööjõu kasutamisele.

* Metsamajandaja peaks kohalikele elanikele tagama võimaluse osta oma tarbeks küttematerjali.

* Metsamajandaja peab regulaarseid läbirääkimisi huvirühmadega.

Meie FSC® grupisertifikaadi suuremate metsamajandajate hulka kuuluvad: Eesti Metsafond OÜ, Estonian Sustainable Forestry OÜ, Haanja Forests OÜ, Karusambla OÜ, Metsagrupp OÜ, Metsamaahalduse AS, Metsatalu OÜ, Mortec OÜ, Palumetsa OÜ, Taanimets AS, Varoteks OÜ, Vestman Forest Fund AS, Rainert RL OÜ ja veel hulgaliselt metsaomanikke.

Kõikidele FSC sertifikaati puudutavatele küsimustele saab vastuse metsaühistu keskkonnaspetsialistilt pilleriin@eestimetsad.ee või +372 5668 6521.

Märk vastutustundlikust metsandusest

Ole nähtav! Kanna helkurit jope, käekoti, varruka vms küljes.

COLLESTER

Tehnoülevaatus

Teostame ka TRAKTORITE ülevaast!

Tulekustuti taatlemine ja müük

Autode sisepesu

Autoremont

Kere, veermiku ja mootori remont

Varuosade tellimine

Sildade reguleerimine

Rehvitööd

Kerevenituspink

Diagnostika

Klaaside vahetus

Muruniidukite ja trimme-rite hoiustamine ning hooldus

52 737 75 – alan@collester.ee

Ehitusteenused

Üldehitustööd, kanalisat-siooni- ja torutööd, elektritööd

Teehõõvli teenus

Ekskavaator-laaduri teenus

JCB 4CX + erinevad kaeve-kopad + hüdrovasar

Transport (kraana + kallur)

Minitraktori teenus

Avant 520 + erinevad agre-gaadid

Sõelutud mulla, killustiku, liiva, paekivi ja raudkivi müük

Haagiste rent

50 675 02 –

paavo@collester.ee

Asume Soonda külas

vanas laudakompleksis.

Hea metsaomanik!

Tänavune suur sademete hulk on põhjustanud kogu Euroopas metsamaterjalide hinna suure tõusu. Puidu kokkuostuhinnad on kerkinud lausa iga nädal. Võrdluseks võiks tuua paberipuu hinna, mis mõned aastad tagasi langes 20 euron. Täna on paberipuu hind tõusnud juba üle 40 euro tihumetri eest. Samuti on suure tõusu teinud kasepakk, mille hind sõltuvalt kvaliteedist küündib täna kuni 150 euron tihumetrist. Tõusnud on ka kõigi teiste puuliikide hinnad.

Kui teil on soov metsa hooldada, siis on selleks praegu parim aeg. Võta meiega ühendust, vormistame dokumendid ja küll selleks ajaks on talv ka jõudnud. Meie eesmärgiks on olla metsaomanikele ühtseks müügikanaliks, et läbi suuremate koguste ja pikaajaliste lepingute saada ülestöötatud puidule parim hind. Meilt saad kogu info erinevate partnerite ostuhinnast, vastuvõtutingimustest ja nõudlusest.

Muhu Varahaldusel on metsatööks vajalik tehnika saarel olemas, seega ei pea tegema lisakulutusi metsatehnika transpordiks, mille tellija kinni peaks maksma.

Oleme loonud Muhus tingimused, mille alusel on raide teostamiseks väljaspoolt tulijal keeruline paremat pakkumist koostada. Samuti võite kindlad olla, et peale metsatööde lõppu olemas Muhu saarel endiselt olemas. Valime tööde teostamiseks parima aja, et võimalikult vähe kahjustada pinnast ja taastame peale raide teostamist ka väljaveoteede endise olukorra.

Eelmisel aastal avasime Soonda külas saekaatri. Seeläbi saame teile pakkuda täisteenust raidest kvaliteetse saematerjali tootmiseni. Uue teenusena pakume hõõvel/freespingi teenust, mis võimaldab hõõveldada kuni 410 mm laiust ja kuni 260 mm paksust lauda. Samas on masin ka korralik frees, millega saab valmistada nii standardset kui eritellimusel tehtud freespuitu, liistudest põrandalaudadeni.

Head ja tegusat aastat soovides,

Erkki Noor

Muhu Varahalduse OÜ

Juhatus liige

www.muhuhvarahaldus.ee

Tel 50 97 679 või 53 00 25 20

Samsara kohvikus saab "Meeldiva muhulase päevasuppi"

Detsembri alguses avas Tuul Resto ruumides oma ukseid hubane Samsara kohvik.

Alates jaanuarist saab kohvikus ka päevasuppi. Igal nädalal valime välja ühe muhulase või Muhuga seotud isiku, kes saadab meile supiresepti, millega tal on isiklik side. Püüame kohviku köögis seda imelist suppi autori juhtnööride järgi nii hästi järele teha, kui suudame. Ühe inimese supp on menüüs terve nädala ning seda saab tulla maitsma T-L kell 12.00-14.00.

Esimesel nädalal teeb oma avakäigu Ivo Linna ja tema lihata boršisupp. Ivo ütleb: "Head borši võib keeta ka kolm päeva, aga kui sa tahad head ja lihtsat borši, siis tuleks just seda suppi süüa!"

NB! Palume kõikidel supi-mekutajatel ka kohapeal supile hinne panna, nii et lõpuks kujuneks välja kõige meeldivama muhulase kõige meeldivam supp!

Saarte Koostöökogu võtab perioodil 30.01.2018 – 07.02.2018 kell 16 vastu LEADERi projektitoetuse taotlusi meetmesse 2 – ELUJÕULISTE KOGUKONDADE ARENDAMINE JA ELUKESKKONNA PARENDAMINE.

Meetme eesmärk on toetada piirkonna kultuuripärandi ja traditsioonide hoidmisele ja arendamisele suunatud tegevusi, kogukondade ühistegevusi ning uuenduslikke lahendusi piirkonna jaoks oluliste kogukonnateenuste pakkumisel.

Taotlusvoo maht on 586 000 eurot. Taotleja võib olla piirkonnas tegutsev ettevõtja, MTÜ või SA, kohalik omavalitsus. Toetuse piirmäär tegevustega seotud projektide puhul on 2000 kuni 10 000 eurot ja investeringuprojektide puhul 2000 – 50 000 eurot.

Taotluste esitamine Saarte Koostöökogule toimub läbi e-pria portaali.

Projektitaotluste hindamine toimub 12.–13.03.2018. a.

Projektitoetuse taotlemise tingimused leiate Saarte Koostöökogu tegevuspiirkonna arengu- strateegiast ning strateegia rakenduskava meetmelehest (Meede 2), mis on kättesaadav meie kodulehel <http://skk.ee/leader/programm-ja-dokumendid/>.

Meetme tingimusi tutvustav kohvilohtu toimub 10.01.2018 kell 16 Elektrumi äärmaja seminariruumis Tallinna tn 58 Kuressaares.

Toetuse saamise huvi korral tulge kohvilohtule või võtke meiega ühendust e-kirja teel aadressil info@skk.ee või telefonil 562 10102. Vaatame ühiselt teie ideid üle ning aitame ka toetuse taotlus- dokumentide ettevalmistamisel.

2. veebruaril kl 19 Hellamaa külakeskuses

Kinoõhtu "ROHELISED KASSID" (Eesti 2017, komöödia, draama)
pilet 4 eurot

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina kogudus

Jumalateenistused toimuvad iga kuu teisel ja viimasel pühapäeval.

Jumalateenistused armulauaga Muhu Hooldekeskuse kiriku-ruumis:

14. jaanuaril kl 14: Jeesus ilmutab oma jumalikku väge,

28. jaanuaril kl 14: Teenimatu arm.

Koguduse hooldajaõpetaja

Hannes Nelis, tel 529 1881
hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Rinsi Jumalaema Kaasani pühakuju kogudus; Hellamaa Peetruse ja Pauluse kogudus

Teenib preester Toivo Treima, tel 5635 0051; toivo@eoc.ee

Kristuse sündimise püha on tänaseks „lõppenud“ – jõulud „on läbi“. Kui seostada see püha konkreetsete kuupäevadega, siis tõesti, nii on. Kuidas aga on Kristuse kui sündmusega? Kas see mahutub kuupäevadesse? „Mis on jõuludest jäänud sinu sisse? Mida oled sa nendestki pühadest võtnud endaga kaasa?“

(H. Nelis)

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

23. detsembril 75-aastane **Jüri Aaslaid**.

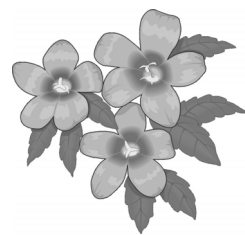
30. detsembril 79-aastane **Kaimo Umal**.

31. detsembril 79-aastane **Veljo Ots**.

Tunne me kaasa omastele!

Küünlakuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Susanna Keert	97 (12.2)
Alice-Rosine Toomla	88 (19.2)
Ludvig Hein	84 (4.2)
Ahti Armas Toivanen	83 (16.2)
Maie Kesküla	82 (28.2)
Väino Mätas	80 (2.2)
Saima Kipper	75 (18.2)
Monika Pohla	75 (22.2)
Vello Tuvike	70 (14.2)
Peet Kask	70 (21.2)
Lea Keerd	70 (21.2)
Merike Tarvis	65 (8.2)
Ülo Laanoja	65 (19.2)

Tiiu Sugul	60 (11.2)
Vello Pira	60 (25.2)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

Koolilapsed esinesid Liival kuuseküünalde süütamisel.

Kalmer Saar

Kõigil metsaomanikel on võimalus saada atesteeritud metsakonsulendilt kuni 15 tundi nõustamist aastas riigi kulul. Küsi lisainfot ja nõustamist MTÜ Saaremaa Metsaühingust! Tel. 5045 978.

* Piiri taaskasutuskeskus on talvepuhkusel.

Euroopa ühtsele kõrgussüsteemile üleminek (Amsterdami null)

1. jaanuarist läks Eesti üle Euroopa ühtsele kõrgussüsteemile, milleks on Euroopa vertikaalne referentssüsteem. See tähendab, et absoluutset kõrgust ja sügavust hakatakse arvestama nimetatud lähtenivoost ehk Amsterdami nullist. Seni kasutati Eestis Balti 1977. aasta kõrgussüsteemi ehk Kroonlinna nulli. Veeteede Ameti andmekogud viiakse üle uuele kõrgussüsteemile 3-kuuse üleminekuperioodi (1. jaanuar kuni 31. märts 2018) jooksul.

Veeliikleja jaoks ei muutu navigeerimisel midagi. Jälgida tuleb seda, millises süsteemis on kasutatavad sügavusandmed esitatud. Vett on ikka meres sama palju kui seni. Navigeerimisel tuleb lähtuda kaardil näidatud sügavusnumbritest ja kõrgussüsteemist ning hetke veetasemest selles kõrgussüsteemis. Infot veetaseme kohta saab sadamatest ning Ilmateenistuse kodulehelt www.ilmateenistus.ee.

Vt täpsemalt <http://www.veeteedamet.ee/amsterdaminull>

Veebruari Muhulase materjalid on teretulnud 30. jaanuari õhtuni.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee
Trükikoda Saaremaa Trükikoda 450 eks.
Hind 30 eurosent